

Dato: 10. oktober 2016

Danmarks
Naturfredningsforening

Masnedøgade 20
2100 København Ø
Telefon: 39 17 40 00
Mail: dn@dn.dk

Fælles erklæring om beskyttelse af Øresund

Baggrund

En bred gruppe af NGO'er har som opfølgning på to konferencer om miljøet i Øresund (Øresundsvandsamarbejdet d. 20/10 2015 og DN, WWF m.fl. d. 3/2 2016) lavet en fælles fortælling om, hvad der skal til for at lave en god og fremadrettet beskyttelse af Øresund.

Formål

Følgende organisationer DN, WWF, Oceana, Greenpeace, Øresundsakvariet, Friluftsrådet, Danmarks Sportsfiskerforbund, Fishing Zealand, Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri, Øresundsfonden, Sea-U, Naturskyddsforeningen Skåne og Øresundsvandsamarbejdet, har derfor deltaget i en række workshops og møder for at finde frem til hvad der skal til for at indføre en bredere og mere langsigtet beskyttelse af den helt enestående natur i Øresund.

Overordnet er det gruppens ønske at præsentere et forslag til fremtidig beskyttelse og skånsom, bæredygtig brug af Øresunds havmiljø.

Forslaget skal samtidigt give optimale muligheder for at brande Øresundsregionen som en ambitiøs og troværdig forvalter af sit blå miljø og udnytte de formidlingsmæssige, rekreative og turismemæssige potentialer, der ligger i et suverænt havmiljø i en tætbeholdt region.

Opfordring

Følgende organisationer opfordrer derfor den danske og svenske stat til at indgå en ny fælles aftale om beskyttelse af Øresund, som tager udgangspunkt i de principper og ideer om naturbeskyttelse, bæredygtig benyttelse og udvikling, som er beskrevet på de følgende sider.

OCEANA Protecting the World's Oceans

MARINBIOLOG.SE

ØRESUNDSAKVARIET

GREENPEACE

Danmarks
Naturfredningsforening

Naturskyddsforeningen
Skåne

Forslag til beskyttelse af Øresund:

Alt det positive, som er værd af beskytte og bevare

Formålet med en beskyttelse af Øresund er primært at langtidssikre den helt unikke og meget varierede natur, som findes i sundet. Øresund skal stadig kunne benyttes af både erhvervs- og fritidsbrugere, men de enkelte aktiviteter skal foregå på en skånsom og bæredygtig måde. En fremtidig og mere effektiv beskyttelse af Øresund skal således sikre at både nuværende og kommende generationer får størst mulig glæde af den rene og varierede natur vi har i et meget tætbeholdt og kraftigt benyttet område. Denne kombination udgør samtidigt et kæmpepotentiale for formidling af viden om havmiljøet og et stort potentiale for turisme.

Der er flere forskellige plante- og dyresamfund samlet på et relativt lille område i Øresund, end i andre eller danske og svenske farvande. Der er således alt fra lavvandede bugter og vige med ålegræs og havgræs, over blød mudderbund med sjældne dyresamfund, til stenrev og klippekyster med frodig algevegetation. Disse mange forskellige typer af levesteder giver rigtig gode leve- og opvækststeder for fiskeyngel, bunddyr og mange forskellige alger. Det giver samlet set et meget alsidigt plante- og dyreliv.

Der er fx omkring 140 forskellige arter af fisk i sundet – med alt fra små kutlinger og nålefisk, over ål, sild og makrel, til store torsk, ørred og laks. Derudover er der vigtige fugleområder og små lokale bestande af sæler. Man kan også se marsvin, delfiner og store hvaler i Øresund.

Øresund er kun delvis beskyttet i dag

Der findes både danske og svenske NATURA2000- områder, samt svenske kommunale og statslige naturreservater som Knähaken og Grolle Grund. Disse områder beskytter imidlertid kun udvalgte arter og visse habitater, men ikke det samlede område.

Øresund har i mere end 80 år været forskånet for trawling og byder derfor i dag på nogle helt unikke naturforhold. Dermed har vi fået foræret et unikt stykke havnatur, hvis kvaliteter fortjener en særstatus. Det er enestående, at vi har et havområde, hvor der ikke har været trawling i så mange år, og hvor man samtidig kan dokumentere den gavnlige effekt heraf på fiskebestanden, især torsk. Samtidig har der gennem årene været et erhvervsfiskeri med garn og et betydeligt rekreativt fiskeri, som tilsammen ser ud til at være bæredygtigt.

En beskyttelse der indebærer et trawlingforbud af hensyn til dyrelivet og som er forudsætningen for et bæredygtigt fiskeri, er et enestående eksempel, som bør bevares for kommende generationer.

For at holde budskabet om beskyttelse af Øresunds natur klart og enkelt er det bevidst valgt at udelade kommentarer om f.eks. udledning af olie og spildevand fra skibstrafik m.m., da disse problemstillinger alle er og forsat skal være reguleret gennem anden lovgivning.

Øresundstorsken

Øresundstorsken er en lokal torskebestand, som i dag er den vigtigste kilde til rekrutteringen af torsk i Kattegat og Skagerrak og bidrager, ifølge nye undersøgelser, alene med næsten halvdelen (46%) af de torskelarver der hvert år slår sig ned i Kattegat og Skagerrak. Derudover svømmer voksne torsk fra Øresund og ud i fx Kattegat (Jonsson et al. 2016). En sund bestand af torsk i Øresund er derfor vigtigt for bevarelsen af det lokale rekreative og kommercielle fiskeri, men også for de omkringliggende havområder.

Rekreativ benyttelse

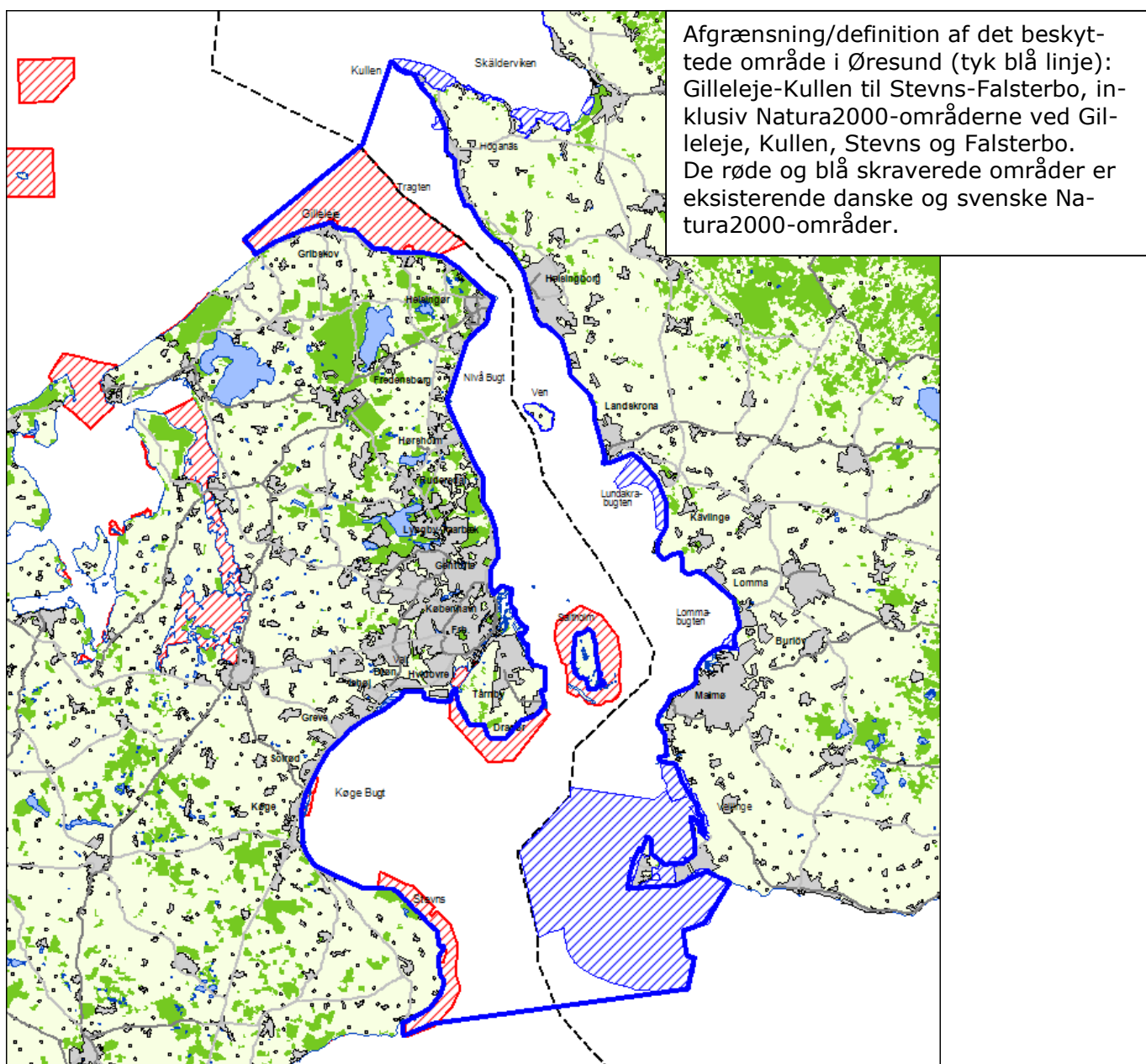
Øresund har kolossal betydning, som rekreativt område for hele regionen. Både lokale beboere og turister bader, sejler, fisker, dykker og surfer i hele Øresund. Rent vand og en rig natur har meget stor værdi for alle disse rekreative interesser og giver mulighed for en omfattende formidling.

Afgrænsning/definition af Øresund

Øresund går fra Kullen-Gilleleje (Gilbjerg Hoved) til Stevns-Falsterbo og omfatter Øresunds-tragten (Kullen-Gilleleje til Helsingør-Helsingborg), Nordlige Øresund (ned til broen), Sydlige Øresund (syd for broen / Drogden-tærsklen) og Køge Bugt (vest for linjen Avedøre til Stevns).

Område som bør beskyttes

Det beskyttede område bør omfatte hele Øresund, samt de Natura2000-områder, der findes ved Kullen, Gilleleje (marsvin), Stevns (stenrev) og Falsterbo (sæler). Beskyttelsen skal starte ved kysten (normal vandstandslinje) og omfatte både den danske og svenske del af Øresund.

Hvordan skal Øresund i praksis beskyttes?

Trawlfiskeri

Trawlforbuddet fra 1932 skal opretholdes - med det udvidede og specifikke formål at beskytte truede og sårbare habitater i Øresund. Trawlforbuddet skal gælde hele året og i hele området fra Kullen-Gilleleje til Stevns-Falsterbo. Området skal desuden overvåges og der skal være en effektiv fiskerikontrol.

Andet fiskeri

Øresund skal have et bæredygtigt lokalt fiskeri. Der er i dag både et lokalt erhvervmæssigt kystfiskeri og et betydeligt rekreativt fiskeri både fra kysten og fra småbåde. Sådant fiskeri kan stadig finde sted, skånsomt og bæredygtigt.

Sandsugning

Sandsugning skal stoppes i Øresund, i første omgang nord for broen.

Anden benyttelse

Det er ikke formålet med beskyttelsen af Øresund, at lægge begrænsninger på erhvervs- og fritidsaktiviteter i sundet, men de enkelte aktiviteter skal foregå på en bæredygtig måde. En sund, rig og frodig natur kommer alle brugerne til gavn og glæde.

Havne, moler o.l.

Det er ikke hensigten at begrænse kommunerne i forhold til fx udvidelser af havne og moler, samt kystsikring og klimasikring af havne og kyster. Kommunale projekter ud fra kysten skal dog forsat konsekvensvurderes i henhold til gældende love (fx VVM) for at sikre at naturen ikke bliver negativt påvirket.

Formidling

Formidling om Øresunds store værdier er vigtig. En bred forståelse for hvilken rig og unik natur og kultur der findes i Øresund, vil være med til at borgerne selv ønsker at beskytte de store natur- og kulturværdier og deres gode muligheder for fritidsinteresser. Formidling af Øresunds værdier bør foregå ved flere Blå Støttepunkter eller "Naturum" (efter svensk forbillede) ved kysterne.

Andre påvirkninger

Der er mange forskellige trusler mod miljøet i Øresund, men mange af disse er reguleret gennem anden lovgivning. For at holde budskabet om beskyttelse af Øresunds natur enkelt har vi derfor valgt at udelade fx udledning af kvælstof og fosfor, olie og spildevand fra skibstrafik, spredning af invasive arter og forurening med tungmetaller fra klappning, da alle disse påvirkninger er og fortsat skal være reguleret gennem anden lovgivning.

Affald på kysterne, plast i vandet og spøgelsesgarn på bunden er også potentielt store trusler mod havmiljøet, som bør håndteres gennem anden lovgivning.

Hvordan kan Øresund beskyttes?

Nedenfor er der foretaget en gennemgang af de forskellige muligheder for beskyttelse. For hver type er der fremført fordele og ulemper ved den enkelte type af beskyttelse. I de efterfølgende noter er hver type forklaret lidt mere.

Opsummering af muligheder gennemgået i tabellen

Opsummering	Egnethed
<ul style="list-style-type: none"> - Natura 2000 er ikke egnet, da det kun beskytter bestemte natur-typer og udvalgte arter (bl.a. ikke blødbund og fisk generelt). - IMO PSSA er ikke egnet, da disse aftaler omhandler regulering af international søfart og ikke generel naturbeskyttelse - Fredning. Flere mindre danske marine områder er omfattet af en egentlig fredningskendelse. Det gælder fx Hirsholmene, Ertholmene, Æbelø, Stavns fjord, Romsø, Tipperne m. fl. Der er ikke i mange år rejst eller gennemført marine fredninger. Formelt er det således stadig et muligt redskab, men formentligt vanskeligt at få rejst en sag. NGO'er kan ikke rejse fredningssager på havet, det kan kun staten. Fredningen vil kun kunne rejses, hvis der er en andel landområde med. 	Ikke egnet
<ul style="list-style-type: none"> - Nationalpark er umiddelbart ikke brugbar, da den danske version ikke yder nogen form for ekstra beskyttelse. Men da det er staten der er eneste lodsejer på dansk side er det måske en farbar vej der skal udforskes, set fra dansk side. Den største udfordring bliver nok at harmonisere beskyttelsesniveauet med svenskerne, for hvem en "nationalpark" har højeste beskyttelsesniveau - Biosfære er en mulighed, men det vil ikke i sig selv medføre en øget beskyttelse. Det skal derfor suppleres med andre tiltag - Naturpark kræver accept / dispensation fra fx 50% af området ikke allerede er beskyttet vi af fx Natura2000 - MPA-begrebet fx under Havstrategidirektivet eller HELCOM kan benyttes, da det er meget fleksibelt, men det er svært at formidle og gøre folkeligt – det skal således suppleres af et andet begreb 	Måske
<ul style="list-style-type: none"> - Naturreservat som en dansk-svensk statslig aftale er en mulighed. Man kan tage udgangspunkt i den eksisterende aftale om trawlforbud og fælles fiskeri inden for området. - Et naturreservat kan også være en mulighed med udgangspunkt i Havstrategi-direktivet og kan give beskyttelse på flere niveauer, f.eks. sådan at kerneområder helt friholdes for fiskeri og andre væsentlige forstyrrende aktiviteter, mens bufferzoner har færre restriktioner. <p>Mulige navne: Naturreservat Øresund / Havnaturpark Øresund /Marin naturpark Øresund</p>	Mulige løsninger

Bilag 1. Oversigt over forskellige muligheder for beskyttelse med fordele og ulemper:

Ikke prioriteret rækkefølge:

Type af beskyttelse	DK fordele	DK ulemper	SV fordele	SV ulemper
Natura 2000 NB. Se yderlige Beskrivelser af typer i noter.	EU-beskyttelse, Er meget arts og biotop specifik, men alle habitattyper er ikke med. Bredt respekteret af både stat og kommuner	Beskytter typisk kun relativt små og afgrænsede områder og udpeges på et meget specifikt grundlag (omfatter ikke fisk og blød bund).	Natura2000 findes både i DK og SV så det er fælles lovgivning.	Beskytter kun relativt små og afgrænsede områder. Ikke alle arter og habitater kan beskyttes (fx ikke fisk og blødbund)
Havstrategi- direktivet	Udpeges sammenhængende områder inkl. N2000. Dette kan bl.a. være blødbund. Kan bruges til at oprette HELCOM eller OSPAR MPA'er	Øresund er pt. ikke udpeget som havstrategi MPA, men det er en (oplagt?) mulighed	Udpeges sammenhængende områder inkl. N2000. Dette kan bl.a. være blødbund. Kan bruges til at oprette HELCOM eller OSPAR MPA'er	Øresund er pt. ikke udpeget som havstrategi MPA, men det er en (oplagt?) mulighed
Nationalpark	National lovgivning findes, dog ingen fælles dansk-svensk lovgivning. Kun staten er ejer på dansk side – dermed ikke lodsejer konflikter	Ingen reel beskyttelse i den danske udgave. Alene baseret på frivillige aftaler	Højeste niveau af beskyttelse i Sverige	Harmonerer ikke med DK lovgivning
Biosfære område, UNESCO	3 typer zoner: - Kerneområder - Udviklingszoner - Overgangszoner	Findes pt. ikke i DK (Møn på vej). Kræver ny lovgivning? Kan ikke i sig selv benyttes til at beskytte områderne yderligere.	Findes allerede i SV, som har et biosfærekontor	Baserer sig udelukkende på allerede eksisterende beskyttelse og kan derfor ikke i sig selv benyttes til at beskytte områderne yderligere.
Naturpark Via Friluftsrådet	Findes allerede ved Naturpark Amager	Kræver minimum at 50% skal være beskyttet natur	Findes ikke i Sverige	Findes ikke i Sverige

Naturresevat	Et antal reservater findes i DK til beskyttelse af yngleområder for fugle og sæler især, herunder Hirsholmene Hesselø Ringkøbing Fjord		Der findes et antal naturresevat Sverige: Vellinge Kommunes havsområde, Södra Lommabukten, Knäha-ken, Grolle Grund og Kulla-berg. Forslag fra Miljöpartiet til alle Øresundskommunerne om at udpege Øresund som natur-reservat	Svenske reservater holder ikke de danske fiskere ude
Fredning Naturfredningslov	Giver høj beskyttelse. Det ældste og mest vidtgående instrument til beskyttelse af natur og landskaber i DK. Å-mundingsfredning – 500 m på hver side.	DN kan ikke rejse fredninger på havet, det kan kun sta-ten. Fredningen vil kun kunne rejses hvis der er en del landjord med.	Findes udfor å-mundinger	Ofte ikke så store områder
MPA (generelt) Marine Protected Area	Fleksibelt begreb, som kan lokalt tilpasses efter behov	Ikke særlig anvendt i de nor-diske områder. Svært at for-midle begrebet MPA.		
Dansk-svensk aftale	Findes allerede for trawlfor-bud og fiskeriaftale for DK-SV. Kan laves som en gensidig Dk-Sv aftale som implemen-teres i de nationale love	Kan kræve international ac-cept af EU/ICES såfremt fi-skeri begrænses	Findes allerede for trawlfor-bud og fiskeriaftale for DK-SV. Kan laves som en gensidig Dk-Sv aftale som implemen-teres i de nationale love	Kan kræve international ac-cept af EU/ICES såfremt fi-skeri begrænses
MPA: Baltic Sea Protected Area, BSPA, HELCOM	Giver teoretisk en god inter-national beskyttelse.	Tages ikke synderligt alvor-ligt i DK. Ingen sanktioner.	Giver teoretisk en god inter-national beskyttelse.	Tages ikke synderligt alvor-ligt i Sverige. Ingen sanktio-ner.
MPA: IMO PSSA Particular Sensi-tive Sea Area.	Beskyttelseszoner vedtaget af IMO (international maritim org.) som så gælder alle skibe og fx forhindrer inter-	Giver international beskyt-telse, men tages ikke syn-derligt alvorlig. Kan ikke bru-ges til lokal biologisk beskyt-telse af biotoper	Beskyttelseszoner vedtaget af IMO (international maritim org.) som så gælder alle skibe og fx forhindrer inter-	Giver international beskyt-telse, men tages ikke syn-derligt alvorlig. Kan ikke bru-ges til lokal biologisk beskyt-telse af biotoper

	national udledning af spildevand og olierester til 12 sømil		national udledning af spildevand og olierester til 12 sømil	
Verdensarv via UNESCO	Indebærer ikke i sig selv en beskyttelse, men er et efterfølgende "tilvalg" (se noter længere nede)	Kræver UNESCO accept	Indebærer ikke i sig selv en beskyttelse, men er et efterfølgende "tilvalg"	Kræver UNESCO accept
Vandrammedirektivet	Stiller generelle krav til ålegræs og kemisk tilstand	Kan ikke bruges specifikt som beskyttelseskrav til habitattyper	Stiller generelle krav til ålegræs og kemisk tilstand	Kan ikke bruges specifikt som beskyttelseskrav til habitattyper

NOTER til Bilag 1:

Natura 2000

Udpeger truede, sårbare eller karakteristiske dyr, fugle, planter og naturtyper, men kan kun bruges for disse på forhånd udvalgte arter og naturtyper. Godkendes af EU.

Natura 2000-områderne omfatter Habitat- og Fuglebeskyttelses- og Ramsarområder, og de er udpeget for at beskytte udvalgte arter og naturtyper.

Udpegningen af habitatområder koordineres af EU.

Bilag IV arter er en række arter, som er omfattet af en særlig beskyttelse i henhold til habitatdirektivet. Disse arters levesteder og yngle/rastepladser skal beskyttes mod ødelæggelse. Beskyttelsen er generelt og gælder således ikke kun i udpegede områder, men alle de steder hvor arterne forekommer.

Blødbund: Forslaget fra den tidligere regering om at beskytte/frede den bløde bund i Kattegat er baseret på Havstrategidirektivets § 10, jfr. regeringens høringsforslag fra 2015. Jeg kan ikke se noget om at Habitatdirektivets habitat-liste skulle være blevet udvidet med den bløde bund.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000 områderne Saltholm og Vestamager: Begge steder er udpegningsgrundlaget naturtyper og fugle, og for Saltholm også spættet sæl og gråsæl. Intet om marint dyreliv i øvrigt.

Havstrategidirektivet

Havstrategidirektivet (direktiv 2008/56/EF) har som mål at opnå god miljøtilstand i de europæiske havområder i 2020. Det er et rammedirektiv, som skal bevare de marine økosystemer og omfatte beskyttede områder og alle menneskelige aktiviteter, der påvirker havmiljøet (præampel 5)).

Udpegningen af et netværk af beskyttede områder er central for opnåelse af målene om at stoppe nedgangen i klodens biodiversitet og udpegningen af Natura2000-områder udgør et vigtigt bidrag hertil (præampel 18)).

Det indebærer at Natura2000-udpegningen udgør et vigtigt element, men ikke kan udgøre det eneste element i udpegningen af et geografisk netværk af beskyttede områder. Det må suppleres med yderligere udpegninger, som f.eks. kan inddrage naturtyper, som ikke er omfattet af habitatdirektivet og områder egnede til at binde Natura2000-områder sammen i større sammenhængende enheder (MPAer).

Nationalparker

Dansk Nationalpark er umiddelbart ikke brugbar, da den danske version ikke yder nogen form for ekstra beskyttelse. Men da det er staten der er eneste lodsejer i de danske havområder, er det måske en farbar vej der bør udforskes, set fra dansk side. Den største udfordring bliver formentlig at harmonisere beskyttelsesniveauet med svenskerne, for hvem en "nationalpark" udgør det højeste beskyttelsesniveau.

Desuden hører en del af de kystnære svenske farvande også under kommunernes administration, og der kan også være privatejede områder.

Der er til gengæld ingen tvivl om at en "nationalpark" vil have en stor PR-værdi, i alt fald i de nordiske lande. Internationalt vækker ordet nogle helt andre forventninger.

I DK har vi nu 5 nationalparker: Vadehavet, Skjoldungelandet, Mols Bjerge, Kongernes Nordsjælland, og Thy. Heraf er Vadehavet i sagens natur mest marin.

Biosfære-områder

Et biosfære-område skal tjene som et modelområde, hvor indsatser fokuserer på at fremme naturværdi og samfundsudvikling. Lokalt samarbejde er fundamentet! Et biosfære-område er formet af lokale forhold, netop derfor er hvert biosfæreområde unikt. Udpegningen er en del af UNESCO-programmet: "Man and Biosphere" (forkortet MAB) betyder mennesket og biosfæren.

UNESCO samler i biosfære-programmet verden rundt steder af unik natur, som ønsker at udvikle sig på en måde, hvor naturen og kulturen bevares, og menneskerne samtidig udvikler samfundet og erhverv.

UNESCO arbejder efter tre kerneprincipper, som lyder:

- Bevarelse af landskaber og økosystemer med deres arter og genetisk mangfoldighed
- Udvikling af samfundet efter bæredygtige principper. Bæredygtighed omfatter både økonomisk, social, etisk og økologisk bæredygtighed.
- Support igennem forskning, uddannelse og læring

Hvert biosfære-område består af:

- kerneområder (beskyttede arealer, med overvågning og lav anvendelse),
- udviklingszoner (der udvikles til ikke at ødelægge biodiversiteten, men samtidig skaber nye erhverv og udfoldelsesmuligheder for beboerne) og
- overgangszoner (landbrug, landsbyer, byer og anden kulturel aktivitet).

Ud fra kerneprincipperne og områderne vil biosfære-området Møn blive udviklet.

Kontakt: Annette Tenberg, Biosfære-koordinator, Vordingborg Kommune

Telefon 40 15 89 44, anrg@vordingborg.dk

"I den kontekst, der spørges til her er det væsentligt at understrege, at Biosfære-programmet ikke arbejder med yderligere beskyttelse af områderne. Det baserer sig udelukkende på allerede eksisterende beskyttelse, som dem Annette skriver om. Biosfære-programmet kan derfor ikke i sig selv benyttes til at beskytte områderne yderligere. Ole Hampenberg Andersen, Chef for Afdeling for Strategi og Implementering

Naturparker

Danske Naturparker er en mærkningsordning for større sammenhængende naturområder, der sætter fokus på at benytte og beskytte naturen i Danmark.

Mærkningsordningen Danske Naturparker åbnede i sommeren 2013 og skal mærke områder med natur af særlig regional eller lokal betydning og gode rekreative friluftsmuligheder.

Mærkningsordningen er udviklet af Friluftsrådet på baggrund af erfaringer fra syv pilotprojekter i 2009-2012.

Grundlaget for danske naturparker er en enestående natur, men også kulturmiljø, rekreative muligheder, formidling og erhverv er vigtige elementer i en naturpark.

Naturparker defineres således:

Danske naturparker er større sammenhængende landskaber af regional betydning. De vil ofte indeholde naturområder af national og international betydning. De er velafgrænsede med stor

landskabelig skønhed, naturrigdom og kulturhistorisk værdi. De repræsenterer landskaber karakteristiske for landets forskellige egne, som bør nyde særlig beskyttelse af hensyn til nuværende og kommende generationer.

Etablering af naturparker i Danmark skal give naturen et løft og give befolkningen bedre muligheder for friluftsoplevelser tæt på, hvor de bor. Naturparkerne skal sætte fokus på kommunernes naturperler og bidrage til en koordineret planlægning og udvikling, der tager hensyn til at forbedre naturkvaliteten og de rekreative behov.

NB. Minimum 50% skal ifølge kriterierne være beskyttet natur

LINK: [Se kriterier og rammer for Danske Naturparker](#)

Kontakt Naturparker: Maria-Louise Lindgaard-Galamba, Danske Naturparker, Tlf. 21 13 43 03

Naturreservater

Et Naturreservat er ligesom et vildtreservat, et beskyttet naturområde, hvor dyrene sikres rolige levesteder til at yngle, raste og søge føde. Der er i Danmark over hundrede natur- og vildtreservater på i alt ca. 330.000 hektar, men mere end 90% heraf er vådområder.

Et reservat kan være beskyttet på flere niveauer, f.eks. sådan at kerneområder helt friholdes for jagt og andre væsentlige forstyrrende aktiviteter, mens bufferzoner har færre restriktioner.

Naturreservater bliver i Danmark oprettet i henhold til naturbeskyttelsesloven, på statsejede arealer og i danske farvande, for at beskytte bestande af vilde dyr og planter og deres levesteder. Formålet kan også være at beskytte særlige naturtyper, fortidsminder og kulturspor.

LINK: [Oversigt over danske naturreservater](#) på naturstyrelsen.dk

Fredning

Fredning er det ældste og mest vidtgående instrument til beskyttelse af natur og landskaber. I dag er cirka fem procent af landets areal fredet. Siden 1917 har fredning været et centralt værktøj i naturbeskyttelsen i Danmark.

Fredning af et stykke natur er en effektiv måde at beskytte dyr, planter, kulturspor og landskab på. Desuden kan en fredning være med til at sikre folk adgang til det fredede område. Siden Naturfredningsloven trådte i kraft i 1917, har fredninger været et centralt værktøj i naturbeskyttelsen. Fredninger er det ældste og mest vidtgående instrument til beskyttelse af flora og fauna, landskaber, kulturspor, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier, og i dag er cirka fem procent af Danmarks landareal fredet.

I 1917 blev den første Naturfredningslov vedtaget i Danmark, og loven har siden været et centralt instrument i naturbeskyttelsen i Danmark. I dag findes bestemmelserne om fredning i naturbeskyttelsesloven. Kun staten kan rejse fredningssager på søterritoriet.

Flere mindre danske marine områder er omfattet af en egentlig fredningskendelse. Det gælder fx Hirsholmene, Ertholmene, Æbelø, Stavns fjord, Romsø, Tipperne m. fl. Der er ikke i mange år rejst eller gennemført marine fredninger. Formelt er det således stadig et muligt redskab, men formentligt vanskeligt at få rejst en sag.

HELCOM MPAs

The first 62 HELCOM MPAs were established in 1994, and today there are 174 HELCOM MPAs. They cover a total area of 53 642 km², which includes both coastal and marine areas. The marine fraction of this area is 90% (48 392 km², excluding coast and islands). Most HELCOM MPAs are situated near the shores of the Baltic Sea, and only 8 200 km² is situated in the

open water (or the Exclusive Economic Zone). The marine area covered by HELCOM MPAs has risen from 3.9% in 2004 to 11.7% in 2013.

HELCOM Recommendation 15/5 was renewed in 2014 and is now superseded by the HELCOM Recommendation 35/1 "System of coastal and marine Baltic Sea protected areas (HELCOM MPAs)". The main focus of the new recommendation is on improving the management and ecological coherence of the network of MPAs in the Baltic Sea. The new recommendation also emphasizes the importance of modernizing the HELCOM MPA database and introduces the new acronym HELCOM MPAs (previously known as BSPAs).

BOX 1. HELCOM objectives and criteria for the HELCOM MPA (former BSPA) network ¹

1. A HELCOM MPA should give particular protection to the species, natural habitats and nature types in order to conserve biological and genetic diversity.
2. It should protect ecological processes and ensure ecological function.
3. It should enable the natural habitat types and the habitats of the species to be maintained at, or where appropriate, restored to a favourable conservation status in their natural range.
4. The minimum marine size of a HELCOM MPA should preferably be 30 km² for marine/lagoon parts.
5. The system should be enlarged stepwise by additional areas, preferably purely marine areas.
6. The network should protect areas with:
 - threatened and/or declining species and habitats,
 - important species and habitats,
 - high natural biodiversity,
 - rare, unique, or representative geological or geomorphological structures or processes,
 - high sensitivity,
 - ecological significance:
 - a high proportion of habitats of migratory species,
 - important feeding, breeding, moulting, wintering or resting sites,
 - important nursery, juvenile or spawning areas,
 - a high natural biological productivity of the species or features being represented.

1) The objectives and criteria are based on the Joint HELCOM/ OSPAR Work Programme on Marine Protected Areas (Bremen 2003), HELCOM Recommendation 15/5 on the System of Coastal and Marine Baltic Sea Protected Areas (BSPA) and on the Minutes of the Eight Meeting of Nature Protection and Biodiversity Group (HELCOM HABITAT 8/2006).

* former BSPAs

Dansk-Svensk aftale

Der eksisterer allerede i dag en dansk-svensk aftale om trawlforbud i Øresund af hensyn til den intensive sejlads i Øresund. Der passerer årligt omkring 40.000 større skibe igennem sundet. Der er også en dansk-svensk aftale om fælles fiskeri i Øresund – således af svenskere må fiske i den danske del og danskere i den svenske del.

Verdensarv

UNESCOs Verdensarvsområder er bestemte steder (f.eks. skove, bjergkæder, søområder, ørkener, koralrev, gletsjere, bygninger, kvarterer eller hele byer), som er blevet erklæret bevaringsværdige under det internationale verdensarvsprogram, der bliver administreret af [UNESCO](#).

Programmets mål er at optegne, benævne og beskytte steder, som har enestående betydning. Det kan både være naturområder og kulturskabte værdier, der betragtes som menneskehedens fælles arvegods. (Se de præcise [kriterier](#) for optagelse på listen). Områder, der bliver optaget på **Verdensarvslisten** kan modtage midler fra *World Heritage Fund* på bestemte betingelser.

Programmet bygger på konventionen om beskyttelse af verdens kulturelle og naturmæssige arvegods), som blev vedtaget på UNESCOs generalforsamling [1972](#).

I juli 2015 var i alt 1022 steder optaget på listen, hvoraf 793 er kulturværdier, 197 naturområder og 32 blandede natur- og kulturværdier i 163 lande.^[1]

I alt 191 lande har ratificeret *World Heritage Convention*.

Kriterier for Verdensarv, se tabel.

Frem til og med 2004 var kriterierne for udvælgelse af verdensarven delt i to lister – én liste med seks kulturarv-kriterier og én med fire naturarv-kriterier. Fra og med 2005 er disse slået sammen til en fælles liste bestående af ti punkter. For at et sted skal listeføres som verdensarv må det opfylde mindst et af disse kriterier, med en undtagelse for kriterium (vi), som ikke alene kvalificerer for verdensarvsstatus selv om det er opfyldt.

Eksempel på kriterier:

VII. indeholder fantastiske naturfænomener eller områder med sjælden naturskønhed og æstetisk betydning.

IX. er et fremragende eksempel som repræsenterer betydningsfulde pågående økologiske eller biologiske processer i fremvæksten og udviklingen af økosystem og samfund af planter og dyr på landjorden, i ferskvand, ved kysten eller i havet.

X. Indeholder de vigtigste og mest betydningsfulde naturlige leveområder for stedsegen bevarelse af biologisk mangfoldighed, inklusive områder som indeholder truede arter som har særlig universel værdi fra et videnskabeligt eller bevaringsmæssigt ståsted.

Vandrammedirektivet

Vandrammedirektivet (direktiv 2000/60/EF) dækker kystvande i EU med målet at opnå god økologisk tilstand (indenfor 1 sømil fra kyst/basislinie) og god kemisk tilstand (ud til 12 sømil). Direktivet beskæftiger sig imidlertid ikke specifikt med biotoper og har som virkemiddel derfor ikke arealbeskyttelse.